

31.10.2007

Dnro 3983/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

HYLKÄÄVÄN STARTTIRAHAPÄÄTÖKSEN PERUSTELEMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 15.11.2006 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Vantaan työvoimatoimiston päätöstä olla myöntämättä hänelle starttirahaa.

3 RATKAISU

Käsitykseni mukaan Vantaan työvoimatoimisto ei ylittänyt harkintavaltaansa hylätessään kantelijan starttirahahakemuksen. Sen sijaan pidän hylkäävää päätöstä hallintolain 45 §:n 1 momentin näkökulmasta perusteluiltaan puutteellisena, minkä vuoksi katson työvoimatoimiston menetelleen mainitun lainkohdan vastaisesti.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1 Oikeusohjeet

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla voidaan omaehtoisen työllistymisen tukemiseksi myöntää työllistämistukea starttirahana yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle työnhakijalle ajaksi, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän.

Julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista etuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n mukaan starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että: 1) hakijalla on yrittäjäkokemusta tai yrittäjätoiminnassa tarvittava koulutus, joka voidaan järjestää myös tuen maksamisen aikana; 2) hakijalla arvioidaan olevan muutoin riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan yritystoiminnan laatu ja vaatavuus huomioon ottaen; 3) aloitettavaksi aiotulla yrityksellä on edellytyksiä kannattavaan toimintaan; 4) hakija ei saa valtionavustusta omiin palkkakustannuksiinsa; 5) hakijalle ei makseta työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta; 6) yritystoimintaa ei ole aloitettu ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty; 7) yritystoiminta ei ilmeisesti käynnistyisi ilman hakijalle myönnettävää tukea ja 8) tuki ei vääristä

samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Saman lain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava ja perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovellettavat säännökset. Perustuslain 21 §:ssä perusoikeutena turvattu oikeus saada asiassa perusteltu päätös on eräs keskeisistä oikeusturvan takeista.

3.1

Kannanotto

Starttirahan myöntämistä koskeva sääntely jättää sijaa viranomaisen harkinnalle, johon oikeusasiamies ei voi puuttua, jollei harkintavallan rajoja ole ylitetty tai sitä muutoin ole käytetty väärin.

Harkintavaltaa jättävien säännösten soveltaminen lisää päätöksen perustelujen merkitystä monella eri tavalla. Niiden myötä ratkaisun tekijä voi testata ratkaisuun johtaneen päättelynsä oikeudellisen kestävyuden. Asianosainen puolestaan saa perustelujen kautta informaatiota siitä, miksi hänen asiansa on ratkaistu tietyllä tavalla. Päätöksen perusteluilla on ratkaiseva merkitys myös viranomaistoiminnan jälkikäteisen laillisuusvalvonnan kannalta, koska viranomaisen harkintavallan käytön asianmukaisuutta on mahdollista arvioida lähtökohtaisesti vain päätöksen perustelujen kautta saatavan informaation välityksellä. Perustelujen merkitys korostuu puheena olevassa tapauksessa viranomaistoimintaa kohtaan tunnettavan luottamuksen näkökulmasta erityisesti siksi, että hylkäävään päätökseen ei lain mukaan saa hakea muutosta.

Vantaan työvoimatoimisto oli hylännyt kantelijan hakemuksen, koska se oli sen perusteella katsonut, että aloitettavaksi aiotulla yrityksellä ei ollut edellytyksiä kannattavaan toimintaan. Lisäksi työvoimatoimisto oli katsonut, että hakijalla ei ollut riittäviä valmiuksia aiottuun yritystoimintaan. Hakijan suomen kielen taitoa oli pidetty puutteellisena, mikä työvoimatoimiston mukaan olisi vaikeuttanut palveluiden markkinointia suomalaisille asiakkaille.

Ministeriön lausunnon mukaan Vantaan työvoimatoimisto oli ennen päätöksen tekemistä hankkinut Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskukselta asiantuntijalausunnon. Työvoimatoimisto oli siten selvittänyt asiaa hallintolain 31 §:n edellyttämällä tavalla. Tämä ei kuitenkaan ilmene päätöksestä hallintolain 45 §:n edellyttämällä tavalla. Sitä vastoin päätöksen perusteluista jää harhaanjohtavasti vaikutelma siitä, että päätös olisi tehty pelkästään hakemuksesta ilmenneiden tietojen perusteella, vaikka Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnolla näyttää olleen asiassa ratkaiseva merkitys.

Työvoimatoimiston päätöksestä ei selvästi käy ilmi myöskään se, miksi hakijan yrityksellä ei katsottu olleen edellytyksiä kannattavaan toimintaan, eikä se, miksei hakijalla itsellään katsottu olleen riittäviä edellytyksiä aiottuun yritystoimintaan. Asiaa koskevien säännösten sisällön toistamista ei vielä voida pitää päätöksen riittävänä perustelemisena. Sikäli kuin päätöksen perusteluissa mainitulla hakijan kielitaidolla oli katsottu olleen merkitystä asian arvioinnissa, se olisi tullut

selkeästi perustellen kytkeä asiaa koskevassa sääntelyssä lueteltuihin starttirahan myöntämisen edellytyksiin ja niiden olemassaoloon tai puuttumiseen.

Päätöksen perustelujen edellä todetuista puutteista huolimatta minulla ei ministeriön asiassa antaman lausunnon perusteella kuitenkaan ole oikeudellisia edellytyksiä epäillä, että työvoimatoimisto olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä muutoin väärin hylätessään kantelijan hakemuksen.

Muilta osin asiassa ei ilmennyt sellaista, josta minulla olisi aihetta lausua enemmälti.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen Vantaan työvoimatoimiston menettelystä sen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni työministeriölle edelleen Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen sekä Vantaan työvoimatoimiston tietoon saatettavaksi.